

A whimsical illustration of a forest scene. A large, textured tree trunk with vertical green and brown stripes dominates the background. In the upper left, a large pink flower with many petals is visible. In the upper right, two white star-like shapes are on a green leaf. In the center, two small black animals with white eyes are perched on a branch. In the lower center, a small white animal with a long tail is standing. In the lower right, a small white animal with a long tail is standing. The foreground is filled with various green leaves and pink flowers. The overall style is soft and painterly.

*Småtrollen och den stora
översvämningen – för skolor*

Bästa lärare,

Välkommen att delta i firandet av Mumin 80 år tillsammans med din klass, och tack för att du ger mumintrollen och de värderingar de lever efter till unga världsmedborgare.

Det här materialet är utvecklat för skolor, för att gå djupare in i den första muminberättelsen *Småtrollen och den stora översvämningen*, och arbeta kring berättelsens teman; mod, solidaritet, hopp och känslan av tillhörighet.

I arbetet med materialet behövs även boken. *Småtrollen och den stora översvämningen* är en illustrerad kapitelbok på 46 sidor.

För de yngre eleverna tar läsningen och diskussionen cirka fem sessioner à 20-30 minuter, beroende på hur långa diskussionerna är. Ni kan göra flera sessioner i rad om det passar er bättre.

Läsningen och skrivövningarna för de äldre eleverna kan organiseras på det sätt som du som lärare tycker passar bäst för din grupp.

Materialet lämpar sig väl för följande klasser och teman:

- Konst
- Litteratur
- Miljö
- Samhällslära

Bakgrund

Tove Jansson, skapare av muminberättelserna och mycket mer

Tove Jansson (1914-2001) var en finsk författare och konstnär vars illustrerade böcker för barn och skönlitteratur för vuxna har blivit älskade över hela världen. Hon är mest känd som skapare av muminberättelserna - och de efterföljande serierna och bilderböckerna om mumintrollen - och för *Sommarboken*, en roman som allmänt anses vara en klassiker inom nordisk skönlitteratur. Hon var framstående i många olika litterära och konstnärliga former och blev tidigt känd som en lovande ung målare och serietecknare, och senare som författare till romaner och noveller, dikter och pjäser för radio och teater.

Under 1960-talet byggde Tove Jansson tillsammans med sin partner Tuulikki Pietilä och vännen Pentti Eistola en rad dioramor som föreställde olika scener ur muminberättelserna. Mest känt av dessa är ett stort muminhus. Dessa modeller förkroppsligar den anda av lek och livslång kreativitet som är kännetecknande för Tove Janssons liv och arbete.

Om du är intresserad av att lära dig mer om Tove Janssons arbete och liv är du välkommen att besöka tovejansson.com.

Den första muminberättelsen och jubileet

Tove Jansson skrev den första muminberättelsen, *Småtrollen och den stora översvämningen*, under andra världskriget för att trösta sig själv under mörka tider. Hon gjorde det genom att skapa en värld byggd på inkludering och äventyr. Det är en berättelse om oroliga tider och en splittrad familj. Det är också en berättelse om hopp, en berättelse om vikten av att höra till och att ha en trygg plats att kalla sitt hem.

Berättelsen följer Muminmamman och Mumintrollet som letar efter den försvunna Muminpappan och ett nytt hem.

De stöter på otaliga faror och möter andra varelser på flykt från den stigande översvämningen. När de slutligen återförenas med Muminpappan hittar de också huset han byggt, högt som ett träd, elegant och blåmålat – Muminhuset.

År 2025 firar vi 80 år av muminberättelser. Det centrala temat för jubileumsåret är Muminhuset och vad det står för – en känsla av tillhörighet, en plats där dörren alltid är öppen.

Muminhuset står som en fyr mitt i Mumindalen, en plats för andrum och fest. En plats där man kan vara sig själv.

Muminhuset erbjuder skydd, tröst och trygghet för alla som behöver. Tack vare denna trygga punkt är det möjligt för mumintrollen och deras utvidgade familj att modigt våga sig ut i världen på alla sina äventyr, att våga ta risker och att vara fria och trygga i vetenskapen om att de vid slutet av resan har en plats att återvända till. En plats som de kan kalla hem, en plats där de alltid är välkomna. Dörren är alltid öppen.

“Mumintrollets pappa och mamma tog emot alla deras bekantskaper lika lugnt, de flyttade bara in nya sängar och gjorde matbordet större. Så hade muminhuset blivit ett vimmelhus där man gjorde vad som föll en in och sällan bekymrade sig för morgondagen.”

- Trollkarlens hatt

I klassrummet

Läs och reflektera, diskutera och/eller skriv

Materialet är uppdelat i två delar, en för de yngre och en för de äldre eleverna. Boken *Småtrollen och den stora översvämningen* behövs för båda delarna. Denna tidlösa berättelse och dess universella ämnen kan användas på låg- och mellanstadiet såväl som på högstadiet. Som lärare känner du dina elever och vet vilket material som passar dem bäst, och det är naturligtvis möjligt att välja, vraka och blanda!

Material för yngre elever

Läs *Småtrollen och den stora översvämningen* högt i klassen. I det här materialet är berättelsen indelad i fem avsnitt med en inbjudan till reflektion och diskussion efter varje avsnitt. Vissa avsnitt är längre än andra, och ni kan ta flera avsnitt på en gång om ni vill.

Öppna gärna upp för spontana tankar efter varje avsnitt.

Observera att det inte finns några felaktiga svar på de här frågorna.

Bakgrund till eleverna

Mumintrollen

Den sorglösa och äventyrliga familjen bestående av Mumintrollet, Muminmamman, Muminpappan och alla varelser de bjuder in bor i Muminhuset i Mumindalen. De älskar att ge sig ut på äventyr och fundera över livets alla stora och små underverk. De är nyfikna, snälla och modiga.

Småtrollen och den stora översvämningen

Den första berättelsen om mumintrollen, *Småtrollen och den stora översvämningen*, handlar om hur mumintrollen kom att bo i sitt hus i dalen. Den är en berättelse om äventyr och faror, men också om hopp och om att hitta en plats att kalla sitt hem.

Del 1 - om att vara modig

Läs från början till ”Du får kalla mig Tulippa”.

Frågor till eleverna

1. Varför tror du att Mumintrollet och Muminmamman går in i den djupare delen av skogen och över träsket trots att det kan finnas något farligt där?
2. Har du någonsin gjort något trots att det kändes läskigt eller osäkert? Berätta för varandra om sådana stunder.

Del 2 - om att vara borta hemifrån

Läs vidare från mötet med Tulippa till dess att Muminmamman har lagt sig under en chokladbuske.

Frågor till eleverna

Under sin resa övernattar de på flera olika ställen, både i den djupa skogen och i godislandet. Att sova på en ny plats kan vara både roligt och läskigt. Mumintrollet och Muminmamman har förlorat sitt hem i översvämningen och de vet inte om de kommer att hitta ett nytt hem, och var.

1. Har du någonsin övernattat någon annanstans än hemma? Hur kändes det?
2. Har du någonsin flyttat hemifrån och till en ny plats? Hur var den upplevelsen? Om du inte har flyttat hemifrån kan du försöka föreställa dig hur det skulle vara.
3. Kan du föreställa dig hur det skulle vara att inte ha ett hem att återvända till? Har du varit med om något liknande som Mumintrollet och Muminmamman, eller hört talas om någon som varit med om det?

Del 3 - om att få hjälp

Läs vidare från Muminmamman under chokladbusken till när de har hittat ett hus av guld.

Frågor till eleverna

Den äventyrliga trion träffar flera personer som kommer till deras hjälp, till exempel Tulippa, herrn i godislandet och havstrollet.

1. Har du någon gång fått hjälp av någon?
2. Hur kändes det att få hjälp av någon annan?

Del 4 - om hopp

Läs från när de knackar på dörren till det gyllene huset till när de hittar ett meddelande i en flaska - men läs inte meddelandet än.

Frågor till eleverna

Genom hela berättelsen är hoppet levande hos Muminmamman och Mumintrollet.

1. Vad är det som de hoppas på?
2. Vad hoppas du på just nu?

Del 5 - om lycka och tillhörighet

Läs från när de läste meddelandet i flaskan till slutet.

Frågor till eleverna

Efter många bekymmer och en lång resa återförenas Mumintrollet och Muminmamman med Muminpappan och de hittar huset som han byggt åt dem.

1. Det är uppenbart att detta gör dem glada, men ta en stund och fundera på varför det gör dem glada. Vad tror du?

Material för äldre elever

Att skriva kan vara ett tryggt sätt att ge utlopp för erfarenheter, känslor, minnen och idéer samt att kunna bevara dem. Skrivan-
det främjar vår förmåga att förklara och förfina våra idéer för
andra och för oss själva. Skrivandet ger oss möjlighet att förstå
våra liv.

Läs *Småtrollen och den stora översvämningen* högt i klassen eller
enskilt. Uppdelat i givna avsnitt enligt ovan, eller var och en i sin
egen takt.

Bakgrund för eleverna

Tove Janssons ord om att skriva *Småtrollen och den stora över-
svämningen*:

*“Det var krigsvintern 1939. Ens arbete stod stilla; det kändes totalt
onödigt att försöka göra bilder. Kanske var det begripligt att jag
plötsligt fick lust att skriva ner någonting som skulle börja med
”Det var en gång”. Försättningen måste ju bli en saga, det var
ofrånkomligt, men jag ursäktade mig genom att undvika prinsar,
prinsessor och små barn, och valde i stället min arga signaturfigur
från skämtteckningarna och kallade honom mumintrollet.”*

*) Tove Janssons satiriska serier publicerades i den finländska
politiska tidskriften Garm.

Skrivövningar

Välj en eller flera av följande skrivövningar, inspirerade av teman i *Småtrollen och den stora översvämningen*:

- **Skriv en berättelse om ett äventyr med ett lyckligt slut**

- Vad är utmaningen i berättelsen?
- Varför behöver karaktärerna i din berättelse ge sig ut på uppdrag?
- Vilka problem möter de på vägen?
- Hur hittar de en lösning på problemen och vad gör att berättelsen slutar lyckligt?

- **Skriv en dikt om mod**

- Om en tid då du var modig.
- Om någon annan som visade mod.
- Om vad mod betyder för dig.
- Eller något annat som du vill beskriva i en dikt om mod.

- **Skriv en essä om solidaritet**

I *Småtrollen och den stora översvämningen* ser vi solidaritet i hur Mumintrollet och Muminmamman längs vägen hjälper andra och får hjälp av andra. Solidaritet handlar om att stödja, dela med sig, hjälpa och visa empati. Varför är dessa värderingar viktiga i världen idag?

- **Skriv en uppsats om familj**

Traditionellt sett har 'familj' varit ett ganska snävt begrepp, men idag talar vi inte bara om kärnfamiljer utan även om storfamiljer, valda familjer, bonusfamiljer etc. I Mumindalen har familj alltid varit ett flexibelt begrepp, där vänner blir familj och dörren alltid är öppen.

Vad gör en grupp till en familj?
Vilka är medlemmar i en familj?
Hur skapas familjer?

The background is a lush, green, textured landscape. In the upper left, a large pink flower with many petals is visible. In the center, two small black figures with white eyes are perched on a vertical rock or tree trunk. To the right, a large, dark, rounded shape, possibly a cave entrance or a large rock, has two small white eyes looking out from its base. In the lower center, a white mouse-like creature is standing on a dark patch of ground, looking towards the right. The overall style is whimsical and slightly dark, typical of the Mumin franchise.

MUMIN[®]